

Pacemakerimplantatie

Binnenkort wordt bij u een pacemaker geïmplantéerd. In deze folder informeren wij u en uw naasten graag over de gang van zaken bij een pacemakerimplantatie. Voor specifieke informatie over de pacemaker verwijzen wij u naar de brochure van de Nederlandse Hartstichting (www.hartstichting.nl).

Implantatie van een pacemaker

Een pacemakersysteem bestaat uit een klein metalen doosje (pacemaker) en één of twee pacemakerdraden. De pacemaker 'kijkt' naar uw hartritme. Als het hartritme te traag is, zorgt de pacemaker via de pacemakerdraden ervoor dat uw hart weer in een normaal tempo gaat kloppen.

De implantatie van een pacemaker is een kleine ingreep, die in de angiokamer (op de röntgenafdeling) wordt uitgevoerd. De ingreep vindt plaats onder plaatselijke verdoving.

Vorbereiding

U mag 's morgens normaal ontbijten.

U wordt verzocht eventuele **sieraden** en waardevolle spullen zo veel mogelijk thuis te laten.

Bril, lenzen, gebit

- Als u bril dragend bent, mag u deze ophouden.
- Draagt u contactlenzen, geef dit dan door aan de verpleegkundige.
- Een gebitsprothese mag worden ingehouden.

De dag van de ingreep

U wordt in principe 2 dagen opgenomen op de verpleegafdeling Cardiologie. De verpleegkundigen van de afdeling informeren u over de gang van zaken. Bij hen kunt u ook met vragen terecht. Er wordt een ECG (hartfilm) gemaakt en ook wordt bloed geprikt. Vlak voor de ingreep krijgt u op de afdeling nog een infuus met antibiotica.

Na deze voorbereidingen wordt u met het bed naar de angiokamer gereden.

De ingreep

In de angiokamer staat veel apparatuur zoals röntgen- en hartbewakingsapparatuur. U stapt van het bed over op de onderzoekstafel.

Het ECG-apparaat wordt aangesloten. Het bovenste gedeelte van uw borstkas wordt met alcohol gereinigd. Hierna wordt u gedeeltelijk met steriele doeken bedekt. Uw hoofd blijft hierbij vrij. De plaats waar de pacemaker wordt ingebracht, wordt nu eerst door de arts verdoofd. Zodra de verdoving is ingewerkt, schuift de arts de pacemaker draad via een ader (meestal de sleutelbeenader) naar uw hart toe. Hierbij komt het röntgenapparaat boven u te staan. Zit de draad eenmaal in uw hart, dan zal de cardioloog samen met de pacemakerlaborant op zoek gaan naar een goed plekje voor de ligging van de pacemaker draad. Dit is nauwkeurig werk dat enige tijd in beslag kan nemen. De pacemaker draad wordt met een hechting vastgelegd om verschuiven te voorkomen. Hierna kan de pacemaker worden verbonden met de draad en ingebracht worden.

De pacemaker wordt onder de huid, op de rechter- of linkerborstspier gelegd in een ruimte die door de cardioloog is gemaakt (ook wel pocket genoemd). De pocket wordt met zelfoplosbare hechtingen gesloten.

Tijdens de voorbereidingen op de angiokamer vertelt iemand van het pacemakerteam in het kort wat er

wordt gedaan en wat daarbij van u wordt verwacht. Verder informeert de arts u tijdens de ingreep wat gaat gebeuren.

Mochten er desondanks nog vragen zijn, aarzelt u dan niet deze te stellen.

Als u pijn voelt, moet u dit direct doorgeven aan iemand van het team.

Vertel waar de pijn zit! In verband met steriliteit van de plaats van de ingreep, mag u de pijn niet aanwijzen.

Na de ingreep

Na afloop van de ingreep gaat u weer terug naar de verpleegafdeling. De verpleegkundige sluit een kastje bij u aan dat uw hartritme nog een aantal uren in de gaten houdt. Ook wordt een ECG gemaakt. De dag na de ingreep wordt er een longfoto gemaakt. Tevens wordt uw pacemaker op de hartfunctie gecontroleerd. In principe mag u de dag na de implantatie weer met ontslag.

Bij deze controle krijgt u ook een pacemakerregistratiekaart. Draag deze registratiekaart altijd bij u, zodat u deze bij calamiteiten aan de hulpverlener kunt geven.

De eerste dagen na de implantatie doet u rustig aan met uw arm aan de kant waar de pacemaker zit, zodat de pacemakerdraad(en) niet kan verschuiven. Vooral strekbewegingen boven uw hoofd (bijvoorbeeld iets uit een hoog kastje pakken of de was ophangen) kunt u de eerste 10 dagen het beste vermijden. Daarom krijgt u de eerste dagen een mitella om.

Nazorg bij ontslag

De wond van de pacemaker moet u 14 dagen droog houden. Bij het baden of douchen kunt u deze afplakken met een waterafstotende pleister.

Tandarts informeren

In de tandartspraktijk worden een groot aantal elektrische apparaten gebruikt die potentieel kunnen fungeren als bron van lichte of matige elektromagnetische velden. Sommige apparaten kunnen de werking van de pacemaker verstoren. Informeer daarom uw tandarts dat u een pacemaker heeft.

Magnetische velden/elektrische apparatuur kunnen stoorsignalen veroorzaken, waardoor de werking van de pacemaker tijdelijk verstoord is. Huishoudelijke apparatuur geven vaak geen probleem, in tegenstelling tot industriële apparaten.

Mobiele telefoon kan storing veroorzaken als deze in de borstzak van de blouse zit op de plaats van de pacemaker.

Vliegveldpoortjes

Reizen met een pacemaker is geen probleem. Neem altijd de ID van de pacemaker mee op reis.

In principe kunt u door de detectiepoortjes lopen. U bent echter niet verplicht deze poortjes te passeren en het is beter om u handmatig te laten fouilleren.

Wanneer men persé een handmetaaldetector wil gebruiken, zorg dan dat deze NIET op de pacemaker wordt geplaatst.

Autorijden

Heeft u een rijbewijs A, B, A/B plus E, dan mag u autorijden nadat u een gezondheidsverklaring heeft gedownload via de website van het CBR. Deze verklaring laat u ondertekenen door een keurend arts (cardioloog/huisarts). De gezondheidsverklaring stuurt u vervolgens op naar het CBR. U bent dan geschikt verklaard voor 10 jaar.

Voor meer informatie zie www.cbr.nl of (088) 227 77 00.

Heeft u een rijbewijs C,D, C/D plus E dan mag u 2 weken niet autorijden. Vervolgens vraagt u een gezondheidsverklaring aan zoals hierboven vermeld staat. U bent dan geschikt verklaard voor 5 jaar.

Bij **pijnklachten** kunt u paracetamol nemen 8x 500 mg per dag. Maximaal 2 stuks van 500 mg met tussentijd van 4 uur.

Wond

U kunt 10 dagen na de implantatie bij uw huisarts langsgaan om de knoopjes van de hechtingen laten verwijderen.

Neem contact op met uw huisarts bij roodheid, zwelling, warmte en ernstige pijnklachten.

Ook na het ontslag is het verstandig nog een week of drie rustig aan te doen met de arm aan de kant waar de pacemaker is geïmplanteerd. Op deze manier groeien de pacemakerdraden ook goed vast.

Eén of twee maanden na implantatie wordt de pacemaker weer gecontroleerd. Daarna varieert de tijd tussen de controles van 6 tot 12 maanden.

Voor de controles hoeft u zelf geen afspraken te maken, deze worden voor u gemaakt. De afspraken worden samen met de cardioloog gemaakt. U meldt zich voor elke controle aan bij de aanmeldzuil in de centrale hal van het ziekenhuis met een geldig legitimatiebewijs. Vandaar uit gaat u naar de hartfunctieafdeling (route 1.12). Aansluitend gaat u naar de poli van uw cardioloog.

Heeft u verder nog vragen, neem dan gerust contact op.

Het Pacemakerteam

Tel. (0475) 38 31 57

Laurentius Ziekenhuis
Mgr. Driessenstraat 6
(hoofdingang bereikbaar via de Oranjelaan)
6043 CV Roermond
www.lzr.nl

Patiëntencommunicatie Laurentius ziekenhuis
34277410 - Cardiologie - oktober 2019